

In het kleet van de tijd

Preek over Psalm 102:25

Te lezen: Psalm 102:25
Utrecht- Noord, 31 december 1988

Een oudejaarsdienst bepaalt ons heel nadrukkelijk bij het onderscheid tussen God en mens. Wij mensen zijn mensen van de tijd. God is eeuwig. Wij zijn mensen van de tijd. Wie we zijn, wat we waard zijn, wat we betekenen, wordt voor een belangrijk deel bepaald door de tijd.

Dat zie je al bij heel jonge kinderen, die nog niets van deze preek kunnen begrijpen. Is u dat weleens opgevallen? Als kleine kinderen van een jaar of vier en een half elkaar voor het eerst tegenkomen, draaien ze eerst wat om elkaar heen en kijken de kat uit de boom. En dan zet er ééntje alle verlegenheid opzij en vraagt recht toe -recht aan: 'hoe heet je en hoe oud ben je?' 'Ik heet Marcel en ik ben vier jaar'. 'O, ik ben vijf!' En dan zijn de kaarten geschud. Marcel mag dan heel fraai Marcel heten en Jan heel gewoon Jan. Maar Jan is mooi vijf en Marcel vier. En dus staat Jan boven Marcel. Als het op samen spelen aankomt mag Jan zeggen wat ze gaan doen.

We zijn mensen van de tijd. Wie we zijn en wat we betekenen wordt mee bepaald door de tijd. Het is al bijna een halve eeuw geleden, maar er wordt in onze tijd heel wat gesproken en geschreven over de verschrikkingen van de jaren dertig en veertig: rassenhaat, Jodenvervolging, concentratiekampen. Er zijn deskundigen die hiervan alles bestudeerd hebben wat er te bestuderen valt. Maar als op een bijeenkomst over antisemitisme één der aanwezigen opstaat en zegt: 'Ik was zelf in Dachau!', zwijgen de deskundigen. Ineens zijn de jaren dertig en veertig er in levenden lijve. Als je goed kijkt, staan die jaren gekerfd in zijn gezicht. Je ziet de angst van die tijd gloeien in zijn ogen, je hoort die trillen in zijn stem, als hij zijn verhalen vertelt. De jaren dertig en veertig in levenden lijve. Een mens getekend door die tijd. Een mens die is wie hij is, omdat hij die jaren heeft doorleefd.

We zijn mensen van de tijd. Onze jaren bepalen wat we onder de mensen voorstellen. 'Ik heb eerbied voor jouw grijze haren'. In onze cultuur klinkt dat liedje sentimenteel. Maar eeuwenlang was het zo dat je eerbied voor de ouderen had. Niet omdat opa zielig was omdat hij niet meer auto mocht rijden. Maar omdat hij met zijn tachtig jaren wijsheid belichaamde. In onze maatschappij hebben we geen eerbied voor grijze haren. Op zijn best voelen we iets van medelijden met mensen die al grijs zijn. Respect en ontzag voelen we, en verwachting en hoop hebben we als jonge en frisse mensen hun opwachting maken. Een jong en dynamisch team zal het bedrijf van grootvader uit de rode cijfers moeten halen. Maar is er ten diepste iets veranderd ten opzichte van vroeger? Is het nu niet meer zo dat de jaren bepalen wat je waard bent? Er is weinig veranderd. Alleen gold vroeger: 'hoe meer jaren hoe beter' en nu: 'hoe minder jaren hoe beter'. Maar we zijn gewoon mensen van de tijd gebleven.

We zijn mensen van de tijd. En de tijd heeft een maat.
De dichter van Psalm 102 bidt tot God:
'Mijn God neem mij niet weg op de helft van mijn dagen'.

‘De helft van mijn dagen’..... Er is kennelijk een maat. Er bestaat zoiets als een heel leven. En daarom bestaat er ook zoiets als een half leven. ‘De helft van mijn dagen’. Dit woorden roepen bij mij het beeld op van melkboer Mulder, toen er nog losse melk verkocht werd. Hij kwam elke dag aan de deur met zijn melkkar. We waren thuis met zijn vieren. Mijn moeder bestelde een hele liter melk. En dan liet Mulder een maatbeker helemaal in een melkbus zakken. Als hij die maat omhooghaalde, liep de melk over de rand. En dan kiepte hij die maat leeg in een pannetje van mijn moeder. Dat was een hele liter. Bij de burens waren ze met zijn tweeën. De buurvrouw bestelde een halve liter. Weer liet Mulder zijn maatbeker zakken in de melk. Maar nu liet hij eerst de helft weer teruglopen in de melkbus. Tot aan het streepje dat halverwege stond. En dan schonk hij een halve liter in het pannetje van de buurvrouw.

De dagen en jaren van ons leven hebben een maat. Net als de melk die de melkboer verkoopt. ‘Mijn God, neem mij niet weg op de helft van mijn dagen’. Er zijn levens die nooit vol raken; die als een halve maat uitgeschonken worden.

Een kind dat sterft. Een enkele keer heb ik het woord van God moeten verkondigen op een begrafenisdienst van een overleden kind. Dan gaapt de leegte je aan. Alleen de bodem is niet bedekt. Een bodempje leven wordt uitgegoten in de eeuwigheid...

‘Neem mij niet weg op de helft van mijn dagen ...’

Toch gebeurt het dat de maat niet vol wordt.

Een maatschappelijke loopbaan die plotseling afgebroken wordt. Na je studie bent u vol ambitie en plannen en idealen begonnen aan werk waarin je jezelf kwijt kon. En toen werd u ziek. Toen ging het bedrijf fuseren en er vielen ontslagen. En op je vijfenveertigste zit je nu thuis. Een halve maat. Heel wat levens komen nooit vol. Heel wat huwelijken komen nooit vol. Ze worden voortijdig leeggegoten omdat ze de maat maar niet wilden halen.

We zijn mensen van de tijd. En de tijd heeft een maat. God is eeuwig.

In Psalm 102 wordt de eeuwigheid van God voortdurend geplaatst tegenover de tijdelijkheid van mensen. In vers 25:

‘Mijn God, neem mij niet weg op de helft van mijn dagen,
Gij wiens jaren duren door alle geslachten heen’.

De volle maat van onze dagen. Dat zijn de jaren van één generatie, van één geslacht. Dat zijn jeugd-kracht in het leven-ouderdom, en dan kwalitatief en kwantitatief helemaal gevuld. Vol tot aan de rand. De maat van God gaat een oneindig aantal keren over de maat van een mensenleven heen. De maat van een mensenleven. Dat zijn de jaren van één geslacht. De maat van God die duidt de dichter aan met de woorden: ‘Gij wiens jaren duren door alle geslachten heen’. Dat is de eeuwigheid van God. Dat is de ruimte in de maatbeker van God waarin de jaren van alle generaties mensen uit geschiedenis passen, óók de jaren van uw en mijn leven.

Gods eeuwigheid is niet van onze tijd. Psalm 102 drukt de eeuwigheid van God uit in de jaren van een mensenleven. God wordt aangesproken met de woorden; ‘Gij wiens jaren duren door alle geslachten heen’. Zo is de eeuwige God betrokken op de jaren van ons leven. Gods eeuwigheid: dat zijn de over alle jaren van de geschiedenis uitgestrekte armen van God. Gods eeuwigheid. Dat is de trouw waarin God met zijn ene hand het paradijs uit Genesis 2 vasthoudt en met zijn andere hand de nieuwe hemel en de nieuwe aarde uit Openbaringen.

Hoe gaat de eeuwige God om met de tijd?

Allereerst met gezegd worden: dat heeft iets speels, iets feestelijks.

De eeuwige God gaat met de tijd om, en met alles wat Hij in de tijd heeft bekleedt hij zijn werk, als een vrouw die op een groot feest regelmatig in een andere prachtige jurk in de feestzaal verschijnt. Dat is nog eens feministische theologie! We lezen in vers 27 over de hemel en de aarde: 'Gij verwisselt ze als een gewaad'.

Kijk eens op een heldere avond naar de sterrenhemel. Zie al die sterren twinkelen in het diepe zwart. Bij de schepping sloeg God die sterrenhemel als een shawl om zijn schouders. Kijk eens in het voorjaar naar een uitbundig bloeiende kersenboomgaard. Toen God de bomen schiep, schiep hij ze als een kleed om het feest van zijn creativiteit in te vieren.

Van de hemel en de aarde die God geschapen heeft zegt de dichter van Psalm 102: 'Gij verwisselt ze als een kleed'. Met de schepping van hemel en aarde is de tijd begonnen. Na de eerste scheppingsdag was er een dag, was er tijd. Ons menselijk leven wortelt in de schepping van de aarde. Daarom mogen we ook van de jaren van ons leven zeggen: 'God verwisselt ze als een gewaad'. In eerbied gesproken: als u om 12 uur vannacht tegen iemand zegt: 'gelukkig nieuwjaar', trekt God uw levensjaar 1988 uit en doet 1989 aan. En omdat God 1989 als eigen kleed aantrekt, zal het een gelukkig 1989 worden.

We vieren over enkele uren oud en nieuw. Er komt een dag dat God definitief oud en nieuw met ons viert. Dat zal gebeuren wanneer Hij de oude hemel en de oude aarde verwisselt voor de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Om 12 uur trekt God 1988 uit en 1989 aan. Het kleed van 1988 zit vol vlekken en scheuren. Het is kaal en sleets. God gooit die oude jas 1988 niet weg. Hij hangt hem in zijn hemelse garderobe tot de dag dat hij definitief oud en nieuw met ons viert. En als alles nieuw wordt, wordt ook die oude jas 1988 nieuw en wordt een kleed waarin de eeuwigheid gevierd kan worden.

In 1988 is heel wat kapotgegaan, onder de maat gebleven. Een kind dat onder een auto kwam en overleed. Slachtoffers van een terroristische actie. Een maatschappelijke loopbaan die voortijdig werd afgebroken. Een werkkring die op een teleurstelling uitliep. Een huwelijk, door egoïsme gescheurd. Jezus Christus heeft op Goede Vrijdag alles wat in uw leven onder de maat is gebleven voor zijn rekening genomen. Hij heeft het onder-de-maat tot op de bodem leeggedronken. Hij is er ook aan gestorven. Na drie dagen wekte God zijn Zoon op uit de dood. Hij werd opgewekt als 'eersteling van de gehele schepping'. Hij was de Eerste die Gods oud en nieuw vierde.

Wanneer u in Jezus Christus gelooft als degene die voor u gestorven is en opgestaan, mag u met hem oud en nieuw vieren, straks in alle voorlopigheid, éénmaal in zijn volkomenheid.

Amen.